

Lærerveiledning

Dette er en lærerveiledning til *Gjemmestedet i Amsterdam*, den andre boken i serien Historievokterne.

CAPPELEN DAMM

Lærerveiledning til *Gjemmestedet i Amsterdam*

Dette er en lærerveiledning til *Gjemmestedet i Amsterdam*, en bok som tar leseren med på en spennende reise tilbake til Amsterdam på slutten av andre verdenskrig. Boken passer for elever i alderen 9–12 år, men kan også brukes for elever på ungdomsskolen, ettersom den er en god introduksjon til både historie og lesing. Lærerveiledningen er delt inn i to deler. Den første delen baserer seg på handlingen i boken. Den andre delen, som er skrevet av en av forfatterne, Jakob Blixt, inneholder mer utdypende diskusjonsspørsmål og aktiviteter knyttet til bokens innhold.

Om boken

Gjemmestedet i Amsterdam er den andre boken i serien om Historievokterne. I den første boken oppdager hovedpersonen Milton at han tilhører et spesielt forbund, Ørnene, som har som oppgave å bevare historien. Sammen med Iona, som han kjenner fra skolen, opplever han nok en gang et spennende eventyr i fortiden. Denne gangen reiser de tilbake i tid til Amsterdam i 1944. Målet med reisen er å forsøke å redde Ørnene, deriblant Miltons foreldre, som er fanget på ulike steder i historien. Under oppdraget møter de Anne Frank, som gjemmer seg for nazistene sammen med familien sin. Vil Milton og Iona klare å fullføre oppdraget sitt uten å endre historien, selv om de så gjerne skulle ha reddet Anne?

Forfatterne av Historievokterne er Jakob og Hanna Blixt. Hanna Blixt er en etablert barnebokforfatter med mange lesere, og denne serien har hun skrevet sammen med sin mann, Jakob Blixt, som er historielærer. Jakob Blixt har også laget store deler av denne lærerveiledningen.

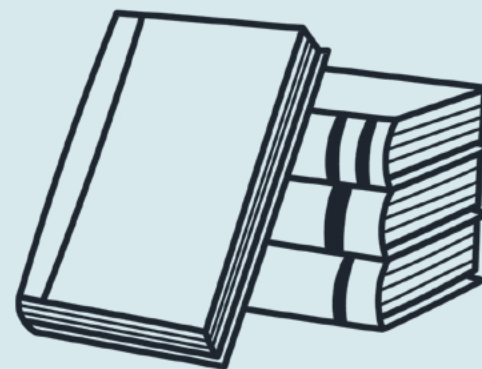

Oppgaver til boken

Her finner du oppgaver og spørsmål dere kan diskutere før, under og etter lesingen. Tanken er ikke at dere skal jobbe med alle spørsmålene, men velge ut de som passer deg og dine elever.

Spørsmålene **før lesing** handler om å presentere boken og skape interesse, men også om at elevene skal få for forståelse og øve opp evnen til å gjøre forutsigelser. **Leseforståelsesspørsmålene** er ment å brukes underveis i lesingen. De har som mål å bidra til at elevene forstår og kan reflektere over det som skjer. **Diskusjonsspørsmålene** går utover fortellingen i teksten, og kan gi grunnlag for interessante og viktige diskusjoner etter endt lesing. Lærerveiledningen inneholder også en rekke **skriveoppgaver**.

I den andre delen av lærerveiledningen finner du **fordypnings-spørsmål og -oppgaver**. Her er tanken at elevene skal skrive ned tankene sine mens de leser, for deretter å diskutere og sammenligne dem med en klassekamerat, og til slutt diskutere spørsmålene i plenum. Til slutt i lærerveiledningen finner du forslag til **aktiviteter** dere kan gjøre når dere er ferdig med boken.

OPPGAVER TIL BOKEN

Før lesing

Se på omslaget og diskuter det.

- Hva er det som skjer på omslaget?
- Se på kartet på innsiden av permen. Hva viser kartet? Er det noe nytt for deg? Kjenner du til alle landene som er med? Hva har endret seg på kartet siden forrige bok, *Oppdraget i London*?
- Hva tror du boken kommer til å handle om?

Les teksten på baksiden av boken.

- Hva slags bok er *Gjemmestedet i Amsterdam*? Hvilken sjanger tilhører den? Hva er typisk for den sjangeren?
- Finn ut mer om Nederland under andre verdenskrig! Hvilke andre land i Europa ble okkupert av Nazi-Tyskland? Hvilke ble ikke det? Hvilke land kjempet mot Tyskland, de såkalte allierte? Hvilke land var på Tysklands side? Hva gjorde Norge? Lag en liste, et tankekart og tenk på hvordan alt henger sammen mens du jobber med boken!

Underveis i lesingen

Leseforståelsesspørsmål

Prolog

Mr. T forlater skolebiblioteket for dagen.

Mr. T bestemmer seg for å dekke den til i stedet (boken Historievokterne). Hvis Mr. Dorothy eller noen av de andre fra Ravnene så den ... Han våget ikke engang å avslutte tanken. Boken måtte under ingen omstendigheter havne i feil hender!

- Hvorfor tror du Mr. T er så opptatt av at boken ikke skal bli oppdaget? Hva kunne ha skjedd?

Når Mr. T endelig forlater kontoret sitt, skjer det ting:

I det øyeblikket begynte globusen å gløde. Lyset strålte ut slik at kartbilder kom til syne i taket. Hvis Mr. T hadde ventet bare noen sekunder til, ville han ha sett ørnesymboler på flere av kartbildene. Men det gjorde han ikke.

- Hva tror du ørnesymbolene som ble vist på kartbildene i taket, betyr?

OPPGAVER TIL BOKEN

Kapittel 1

- Hva har skjedd med Miltons foreldre?
- På hvilken måte (eller hvilke måter) har Milton følt seg annerledes?
- Hvorfor er hytta viktig for Milton?
- Hva har skjedd med hytta?
- Hvordan reagerer Milton når han ser den ødelagte hytta?
- Hva er spesielt med hunden som Milton møter?

Kapittel 2

- Hvem er Mr. T?
- Hvorfor tror Milton at Iona har noe med ødeleggelsen av hytta å gjøre? Har hun det?
- Hva skjer når Milton trykker på opp-ned-globusen?

Kapittel 3

- Hvem er Ravnene og Ørnene? Hvorfor kjemper de mot hverandre?
- Hvilke ledetråder får de om hvor Ørnene er?
- Hva slags bok er det Milton finner?
- Har du hørt om Anne Frank?
- Hvordan hjelper boken dem?
- Vet du hva Titanic er?
- Hvor går tidsreisen deres og hvorfor?

Kapittel 4

- Hva er en trykkpresse?
- Hva bruker de trykkpressen til?
- Hva annet gjør de for å forberede seg til reisen?
- På hvilken måte er Iona et språkgeni?
- Hvordan skal de klare å snakke nederlandsk i Amsterdam?
- Hvem håper Milton å møte i Amsterdam?
- Hva skal de bruke ørnefjæren til?

Kapittel 5

- Hva bestemmer de seg for å gjøre når de kommer til Amsterdam?
- Hvorfor dukker det opp et timeglass fra boken *Historievokterne*?
- Hvorfor grøsser Milton når de setter seg på benken?

Kapittel 6

- Hva skjer når de prøver å få et rom på et hotell?
- Hvorfor blir sikkerhetsvakten mistenksom?
- Hvordan får de hjelp av resepsjonisten?

OPPGAVER TIL BOKEN

Kapittel 7

- Milton og Iona skal åpne en portal for å hjelpe de andre Ørnene. Hva er en portal?
- Resepsjonisten hvisket en adresse til Iona. Ville du ha stolt på det resepsjonisten sa?
- Hvorfor blir Milton opprørt over flaggene på husene?
- Hva er SS-soldater?
- Hvem er menneskene på lastebilen?
- Hvorfor har de en stjerne på seg?
- Hva tenker Milton på når de blir jaget? Hvorfor tenker han på hårfargen sin?

Kapittel 8

- Hvem får Milton og Iona hjelp av?
- Hva gjør kvinnene ved bordene når de trykker en plate mot et ark?
- Hva er motstandsbevegelsen?
- Hva er barna som kvinnen og herr Speelman skal hente?
- Hva foreslår Milton at de skal gjøre for å hjelpe barna?

Kapittel 9

- Hva er papiret som alle over 15 år må ha?
- Hva er Nationale Jeugdstorm?
- Hvorfor sier Milton at han vil vurdere å melde seg inn der?

Kapittel 10

- Når de kommer til parken, vil herr Speelman at Milton og Iona skal se etter noe mystisk. Hva kan det være?
- Hvordan reagerer Milton når han skjønner at paret som henter barna, er foreldrene hans?
- Hvorfor går han ikke bort til foreldrene sine?

Kapittel 11

- Hvem er Gestapo?
- Hva er en razzia?
- Hvorfor høres sirenen?
- Hvor overnatter Milton og Iona?
- Hvem er jenta som Milton kjenner igjen?

OPPGAVER TIL BOKEN

Kapittel 12

- Hvordan ser det ut i bygningen der Annes familie gjemmer seg? Beskriv hva du ser for deg når du leser teksten.
- Hvor mange er det som bor der?
- Hvilke regler må Milton og Iona følge, og hvorfor?

Kapittel 13

- Hvorfor kiler det i Miltons mage når han ser på Iona?
- Hva mener Iona når hun sier at Anne er «den mest berømte dagbokskriveren i verden»?
- Hva vil Anne når hun kommer bort til dem?
- Hva forteller hun dem om seg selv?
- Hva er teaterlokalet?
- Hvorfor tror du Milton ser ned i gulvet når Iona spør hva som vil skje med Anne?

Kapittel 14

- Hva har Milton lest om hva som skjer med Anne og familien hennes?
- Hvorfor blir Iona litt sint på Milton?
- Hvilke av Ørnene velger Milton å redde først?
- Hvordan går han frem for å redde dem?
- Hvorfor kan de ikke fortsette å redde flere?

Kapittel 15

- Hvorfor tror du Iona kommer til å tenke på den lille hunden hun ikke klarte å redde?
- Hva tenker hun om situasjonen med Anne og familien hennes?

Kapittel 16

- Hva er Annes favorittsted? Hvorfor liker hun det?
- Hva syntes Anne om å gå på skolen?
- Hvorfor tror du Anne skriver dagbok?
- Hvorfor må de være stille om dagen?

Kapittel 17

- Milton har funnet en historiebok som han leser. Den er annerledes enn dem han er vant til å lese. På hvilken måte? Hvorfor tror du det er sånn?
- Hvordan ser det ut når man sitter i skredderstillingen? Hvor kommer navnet fra?
- Hvorfor begynner Miltons ryggsekk å riste?
- Hva er årsaken til razziaen på kontoret?

OPPGAVER TIL BOKEN

Kapittel 18

- Hvordan forklarer de lysskjæret for SS-soldatene?
- Hvordan ville du taklet å bo innesperret sammen med de samme menneskene over lang tid?
- Hva er en konsentrasjonsleir?
- Hva bruker de radioen til?
- Hva forteller Anne om i dagboken sin, og hvorfor?
- Hvem er den andre Ørnen som Milton og Iona befri?

Kapittel 19

- Hva vekker dem midt på natten?
- Hva drømte Iona om før hun våknet?

Kapittel 20

- Familiene begynner å få problemer med å komme overens, hvorfor?
- Hva er årsaken til uenigheten mellom Milton og Iona?

Kapittel 21

- Hvorfor går Iona ut?
- Hva får Iona av personen på brannstigen?
- Hvorfor tror du Iona får boken og ringen?

Kapittel 22

- Hvorfor vil ikke Iona fortelle Milton om det hun har fått?
- Hvorfor venter Anne på Iona når hun kommer tilbake?

Kapittel 23

- Hvorfor åpner Milton boken *Historievokterne* selv, uten Iona?
- Hva er det han hører?
- Hva tror du om ringen Røyskatten snakker om?

Kapittel 24

- Hvordan reagerer Miltons foreldre når de møtes?
- Hva overbeviser dem om at Milton er sønnen deres?
- Hvorfor hadde Miltons foreldre forlatt ham?
- Hva er forskjellen på Ørnene og Ravnene?
- Hvorfor bør ikke historien endres, ifølge Ørnene?
- Hvorfor drar Iona?

Kapittel 25

- Hvordan får Iona Anne til å bli med ut?
- Hva skjer når Anne ser navnet sitt i historieboken?

OPPGAVER TIL BOKEN

Kapittel 26

- Hva oppdager Iona når hun leter etter Anne?

Kapittel 27

- Hva skjer når Milton og Iona møtes igjen?
- Hvorfor kan ikke Miltons foreldre bli med hjem?
- Hva oppdager de når de leter etter fjæren?

Kapittel 28

- Hva skjer når Milton tar tak i Annes dagbok?
- Hva gjør Milton når han ser den lille jenta som slipper ut en katt?
- Hva skjer når de setter fjæren på riktig sted i boken?

Kapittel 29

- Hvor er Milton når han våkner?
- Hvorfor har han det så travelt med å se i boken?
- Hva krangler Ms. Dorothy og Røyskatten om?

Kapittel 30

- Hvor er Iona når hun våkner?
- Hva slags konvolutt er det hun finner?

Kapittel 31

- Hva tenker Milton når han ser ringen på Ionas hånd?

OPPGAVER TIL BOKEN

Etter lesing

Diskusjonsspørsmålene er av mer generell karakter og er ment å brukes etter at dere har lest boken. Noen spørsmål er knyttet til handlingen, andre til hvordan boken er bygget opp. Velg de spørsmålene som passer for klassen og det dere ønsker å fokusere på.

Diskusjonsspørsmål

- Hva er en prolog? Har du sett en prolog i noen annen bok? Hvorfor tror du forfattere velger å skrive en prolog?
- Milton blir veldig opprørt og lei seg når han oppdager at hytta hans har blitt ødelagt. Har du et sted eller en gjenstand som betyr mye for deg?
- Iona kan snakke flere forskjellige språk. Milton kaller henne et språkgeni. Hvilke språk kunne du tenke deg å lære deg, og hvorfor?
- Hva vet du om hva som skjedde i konsentrasjonsleirene? Hadde du hørt om Anne Franks dagbok fra før?
- Tenk deg at du måtte flykte og leve i skjul uten å få lov til å gå ut. Hva ville du tatt med deg? Hva ville du gjort om dagen for å få tiden til å gå?
- Hvem synes du har rett, Ørnene eller Ravnene?
- Hva tror du det menes med at krig tvinger barn til å vokse opp fortere?
- Hva tenkte du da du leste siste kapittel i boken? Hva tror du kommer til å skje med Iona og Milton i neste bok?
- Hvilke nye ord har du lært i boken? Skriv ned minst fem ord, sammenlign dem med en venn og diskuter hva ordene betyr.

Skriveoppgaver

Her er tre skriveoppgaver av litt ulik karakter. Velg den eller de som passer elevene dine, eller la dem velge selv.

- Velg en av tekstene i faktadelen. Lag et tankekart basert på teksten. Søk etter flere fakta og fyll ut tankekartet. Lag en presentasjon med bilder der du skriver og forteller om hva du har funnet frem til.
- Anne Frank skrev dagbok der hun fortalte om seg selv og sitt liv i skjul. Dagboken hennes er en av de mest leste bøkene i verden. Tenk deg at noen finner dagboken din om 50 eller 100 år. Hva vil du at de skal vite om hvordan det er å leve her og nå? Skriv og fortell om en eller to dager i livet ditt.
- Den neste boken er den siste i trilogien. Hvordan tror du det kommer til å gå? Hva kommer til å skje med Milton? Får han se foreldrene sine igjen? Vil Ørnene bli reddet? Skriv og fortell.

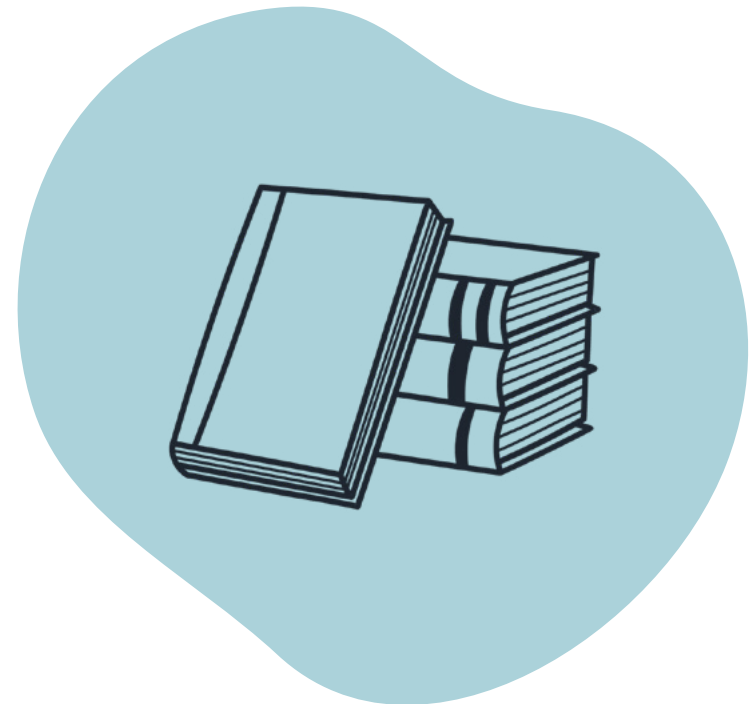

Fordypningsspørsmål og -oppgaver

av Jakob Blixt

I denne delen finner du spørsmål som skal legge til rette for diskusjon om boken. Noen av dem er knyttet til spesifikke kapitler, som angitt i parentes, andre er av mer generell karakter. Spørsmålene er ment som inspirasjon til å bruke boken i klasserommet. Velg de spørsmålene som passer best, avhengig av klassens interesser og behov, formålet med timen og så videre.

For lærere som liker å bruke kooperativ læring i undervisningen, er mange av spørsmålene tilpasset dette.

Innledning til boken, kapittel 1-3

Milton venter på å møte Mr. T og Iona i skolebiblioteket. Han oppdager at noen har ødelagt hytta hans, og tror det er Iona som har avslørt det hemmelige gjemmestedet.

1. I kapittel 1 er det tydelig at Milton er i ubalanse, sint og frustrert.

- a) Hva gjør Milton som viser at han er frustrert?
- b) Hvordan pleier du å reagere når du synes ting går for sakte?
- c) Hva ville du sagt til Milton hvis du satt på rommet hans og så hvordan han hadde det?

2. Milton reagerer sterkt på at hyttas beliggenhet blir avslørt og at den blir revet.

- a) Hva tror du stedet der hytta lå, betyr for Milton?
- b) Har du noe sted som betyr noe spesielt for deg?
- c) Hvordan ville du føle deg hvis noen ødela ditt spesielle sted?
- d) Hvordan kan dere som klasse skape et sted på skolen eller lekeplassen som kan være deres spesielle sted? Hvordan vil dere at det skal føles når dere er der?

3. På skolebiblioteket sitter Milton og leser i en notatbok med grønt omslag. Det viser seg å være Anne Franks notatbok der hun skrev dagboken sin. Noen sider, også i den ekte notatboken, var dekket av brunt papir.

- a) Hva tror du står skrevet under det brune papiret i Annes virkelige notatbok?
- b) Hvem tror du skrev beskjedene som var gjemt i notatboken, og som Milton klarte å lese?
- c) Finn ut hva som står skrevet under de brune sidene i den ekte notatboken (hvis du tør ...).

Tidsreisen

Milton og Iona gjør seg klare for en ny tidsreise. Denne gangen til Amsterdam i 1944, og målet deres er å finne og bringe hjem medlemmene av Ørneselskapet. De håper å finne Miltons foreldre, men det viser seg å være vanskeligere enn de først hadde trodd.

4. Ved siden av skolebiblioteket har Mr. T et hemmelig rom der det finnes ting som Milton og Iona trenger til tidsreisen sin.

- a) Hvis du hadde muligheten til å foreta deg den samme reisen, hvordan ville du forberedt deg? Hva ville du pakket med deg? Hva ville du ha lært på forhånd?
- b) Hvis du kunne ta med deg én ting som ble oppfunnet senere enn 1944, hva ville det vært, og hvorfor ville du tatt det med?
- c) Hvis du kunne velge hvilken som helst tid i historien å reise til, hvilken periode ville du valgt? Hvorfor akkurat denne tiden og dette stedet?
- d) Hvilken tid og hvilket sted ville du absolutt ikke ønske å reise til? Forklar hvorfor!
- e) Tenk deg at du reiser til fremtiden, 50 år fra nå. Hva tror du at du bør pakke med deg da, for å passe inn og unngå å bli oppdaget?

5) I serien Historievokterne dukker det opp en hel rekke virkelige historiske personer. Så langt har Winston Churchill, Hermann Göring, Adolf Hitler, Ewan Montague, Benito Mussolini og Francisco Franco blitt nevnt i boken.

- a) Dann grupper og fortell historien til én av personene. De andre i klassen må gjette hvilken person din gruppe presenterer.

Lag en presentasjon der dere har med:

- a) En ledetråd.
- b) Akkurat passe mengde fakta per lysbilde. Den må være lett å lese.
- c) Bilder som passer til faktaene.
- d) Noe som ikke stemmer i det hele tatt – et feilaktig fakta – som de i klassen så må finne ut hva er.
- e) Lag gjerne overganger slik at teksten kan komme frem litt av gangen, slik at ikke hele lysbildet vises på en gang.

Fakta å ta med i presentasjonen:

- a) Hvor personen bodde.
- b) Når personen ble født og døde.
- c) Hva personen var kjent for – det viktigste.
- d) Noe som er typisk for personen – noe vedkommende gjorde, hadde på seg eller sa.
- e) Noe morsomt, som kanskje ikke er så viktig.

FORDYPNINGSSPØRSMÅL OG -OPPGAVER

6. Milton og Iona har havnet like ved et av nazistenes hovedkvarterer i Amsterdam, på Kleine Gartmansplatsoen, når en lastebil stopper og soldater tvinger folk inn i bygningen. (Kapittel 7)

- a) Hva vil skje med jødene som er tatt til fange?
- b) Er det andre bøker du har lest og/eller filmer du har sett som forteller historien om mennesker som gjemte seg for nazistene på 1930- og 1940-tallet?
- c) Nazistene betraktet jødene som mindreverdige. Hvor tror du ideen om at mennesker har ulik verdi kommer fra?
- d) Hva mener du er viktig for å sikre at vitenskapelige teorier ikke misbrukes, slik nazistene misbrukte Darwins evolusjonsteori?
- e) Mange jøder i Tyskland og andre land som var okkupert av Tyskland, forsøkte å flykte – blant annet til Sverige. Tror du de var velkomne der? Hvorfor / hvorfor ikke?

7. Milton og Iona blir reddet av motstandsbevegelsen når de blir jaget av tyske soldater. (Kapittel 8)

- a) Målet for de ulike gruppene som vi i dag kaller motstandsbevegelsen, var å skade nazistene på ulike måter. Prøv å komme på så mange eksempler som mulig på hvordan dette kunne gjøres.
- b) I kjelleren, der Milton og Iona blir tatt til fange, trykker de papirer/tidsskrifter. Hva tror du det sto på disse papirene?
- c) I dag er pressefrihet (retten til å skrive og spre nyheter og meninger) en menneskerett. Hvordan ville dagens samfunn sett ut hvis det ikke var lov å publisere noe på nettet, i sosiale medier, radio, TV eller aviser som ikke var godkjent av statsministeren eller hans partifeller?
- d) I dag er sosiale medier en viktig måte å spre nyheter på. Men i enkelte deler av verden har myndighetene stengt ned bruken av enkelte sosiale medier. Hvilke land i verden tror du har forbudt Facebook, og hvorfor?
- e) En kritikk mot sosiale medier er at de kontrollerer hvilke innlegg du ser. Algoritmene gjør at appen viser lignende innlegg som du tidligere har likt eller sett. Det betyr at du ikke ser innlegg fra folk som ikke har de samme synspunktene som deg. Hva er faren ved å ikke se hva andre mener?
- f) La oss tenke oss at Norge ble okkupert i dag. Ville du da gjort motstand, forsøkt å leve som før, eller ville du forsøkt å samarbeide med dem som nå sitter ved makten? Forklar hvordan du tenker, og tenk over hvilke fordeler og ulemper valget ditt vil ha for deg, familien din, vennene dine og for dem du ikke kjenner, men som bor rundt deg.

FORDYPNINGSSPØRSMÅL OG -OPPGAVER

8. Milton og Iona blir ført til et gjemmested på adressen Prinzengracht 263 i kapittel 11–12.

- a) Besøk Anne Frank-museets nettside for å få en idé om hvordan gjemmestedet ser ut. Ved å klikke på lenken kommer du til rommet utenfor gjemmestedet, der en bokhylle skjuler inngangen til familien Frank. <https://www.annefrank.org/en/anne-frank/secret-annex/landing/>
- b) Tenk deg at du av en eller annen grunn må gjemme deg i noen andres hus, akkurat som Anne Frank. Hvilke regler tror du ville vært på plass i dag for å forhindre at du ble oppdaget? Ikke glem de digitale fotavtrykkene.

9. Anne Frank og familien hennes levde i gjemmestedet i to år uten å kunne gå ut.

- a) Hvordan tror du Anne hadde det i gjemmestedet? Hvordan ville du ha hatt det hvis du bare kunne være der inne og ikke bli sett eller hørt?
- b) Bortsett fra å skrive dagbok, hva gjorde Anne for å få tiden til å gå i gjemmestedet og for å føle at hun hadde noe meningsfylt å gjøre? Hva ville du ha gjort i samme situasjon?
- c) I boken *Oppdraget i London* var Milton og Iona om bord i en ubåt. Livet på ubåten ligner på Annes liv i skjul. Hva er likt og hva er ulikt? Sammenlign svar med en annen i klassen. Er dere enige?

10. I sentrum av boken står Anne Frank.

- a) Skriv et sammendrag på en datamaskin/Chromebook eller lignende, der du blant annet tar med:
 - Hvem var Anne Frank? Fortell om livet hennes!
 - Hvorfor ble hun så berømt?
 - Fortell om dagboken
 - På hvilke måter kan Anne Frank være et forbilde for unge og voksne i dag?
- b) Sammenlign teksten din med det en annen i klassen har skrevet. Hva er likt? Hva er ulikt?
- c) Sett sammen tekstene deres og rediger for å lage en bedre versjon sammen.
- d) Nå skal dere gjøre den felles versjonen om til en tekst med bilder og lenker som forklarer vanskelige ord, omtrent som en tekst på Wikipedia.

FORDYPNINGSSPØRSMÅL OG -OPPGAVER

11. Ved å reise i tid havner Milton og Iona i en sammenheng der de kan endre historien, og har muligheten til å redde familien Frank og de andre i gjemmestedet.

- a) Hva mener du om dette? Bør Milton og Iona redde Anne og de andre? Hva er argumentene for og imot?
- b) Du får reise tilbake i tid og endre én ting i historien som dere har lest om på skolen.
- Hvilken historisk hendelse vil du endre?
 - Hvordan vil du gjøre dette?
 - Hvorfor vil du endre akkurat denne hendelsen?
 - Hvordan tror du det vil gå? Vil det være mulig å endre hendelsen du ønsker å endre? Eller vil hendelsen skje uansett, men kanskje på et annet tidspunkt, et annet sted og med andre mennesker?
 - Noen mennesker mener at alt er forutbestemt, altså at det er bestemt hva som kommer til å skje. De kaller det skjebnen eller noe lignende. Hva tror du? Er det allerede bestemt hva du skal jobbe med som voksen? Finnes det en drømmeprins eller -prinsesse som er valgt ut akkurat for deg? Kan du påvirke hva som skjer eller kommer til å skje? Eller vil det skje uansett hva du gjør eller vil?

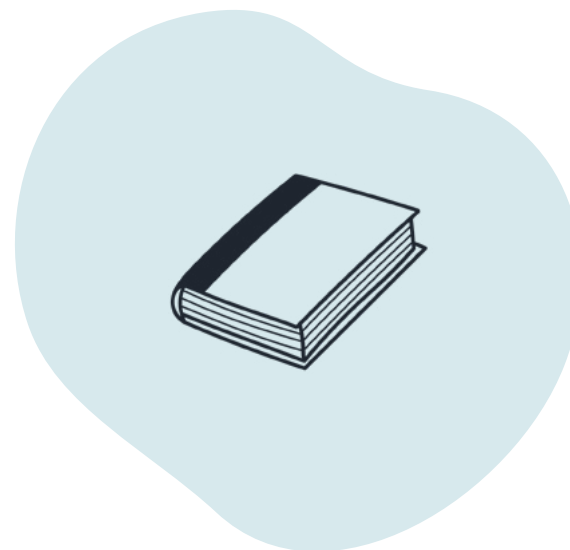
FORDYPNINGSSPØRSMÅL OG -OPPGAVER

12. Sammenlign kartet nedenfor fra 1914 med kartet i boken (fra august 1944) og et kart over Europa i dag.

Legg merke til at kartet er på tysk, og at hvert land har fått en egen farge. Russisches Reich (Russland) har altså samme grønnfarge.

- a) Hvilke av dagens europeiske land finnes ikke på de to eldre kartene?
- b) Hvilke land på kartet fra 1914 finnes ikke i dagens Europa?
- c) Hvorfor kan nye land dukke opp? Hvorfor kan andre land opphøre å eksistere?
- d) Hvilke land tror du kan komme til å dukke opp i Europa i løpet av de neste tiårene?
- e) Velg et land som eksisterer i dag, men som ikke finnes på kartet fra 1914 eller 1944. Finn ut hvordan dette landet ble dannet og når.

Kart: FurfurBlank map of Europe 1914.svg: Alphathon - Blank map of Europe 1914.svg, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=35009587>

FORDYPNINGSSPØRSMÅL OG -OPPGAVER

13. Historien kan brukes til å forsterke et budskap. Selv det å ikke nevne en historisk hendelse, er en måte å bruke historien på.

- a) Hvordan kan Anne Frank og dagboken hennes brukes? Hva kan vi lære av hennes skjebne i dag?

14. Du er med på å skape historien akkurat nå. Alle dine valg og handlinger vil påvirke menneskene rundt deg, og kanskje til og med større ting som vi kommer til å lese om i fremtidige historiebøker.

- a) Hvis du kunne lese om deg selv i fremtidens historiebøker, hva ville du ønske at det sto om deg?
- b) Hva tror du er viktigst å endre for å skape håp for fremtiden? Hvordan kan du bidra til at det skjer?
- c) Selv dine valg om å ikke gjøre noe, kan påvirke samtiden. Et sitat som kan brukes til å forklare hvorfor Hitler kunne ta makten i Tyskland, er «Det eneste som skal til for at det onde skal seire, er at gode mennesker ikke gjør noe».
- Hvordan kan dette sitatet forklare at Hitler kom til makten?
 - Hvis noe lignende skjer i dag, at ondskapen tar makten, ville du kjempe imot?
 - Er det noen urettferdigheter du ser, men som du ikke velger å kjempe mot? I så fall, hvorfor?

Aktiviteter

Her er noen forslag til aktiviteter dere kan gjøre når dere er ferdige med å lese boken.

- Lag et alternativt omslag. Hvordan synes du at bokomslaget bør se ut for å tiltrekke seg lesere og fortelle dem noe om boken (uten å fortelle dem for mye)?
- Skriv en interaktiv anmeldelse eller et sammendrag av boken i PowerPoint eller et lignende program. Bruk datamaskinen, iPad eller mobil til å finne bilder som du vil bruke.
- Lag en trailer for boken, for eksempel ved hjelp av iMovie. Igjen, søk etter bilder som du vil bruke i filmen din. I iMovie finnes det ulike maler du kan bruke.
- Bruk appen Toontastic, eller lignende, til å lage en animert historie om *Gjemmestedet i Amsterdam*. Velg ut de hendelsene du synes er viktigst, og hold historien kort (ikke mer enn 2–3 minutter), men la leseren likevel forstå hele historien og få med seg den røde tråden.
- Skriv faktatekster om virkelige personer som er nevnt i boken, eller andre viktige personer eller hendelser under andre verdenskrig.

